

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

5 Per restes binos præsul convincitur aptos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

merito dubitatur propter sacrificium zelypiae. Et illud Gregorius a [Si vir, qui frigide nature esse dicitur, per verum iudicium probare poterit uorem suam nunquam se cognovisse, separatur ab ea.]

C. XXI.

In libro namq. Numerorum b legitur Dominum præcepisse c Moysi, ut loqueretur filiis israel, et diceret eis, [Vir, cuius uxor uxor erit, maritumq. contempnens dormiens cum altero viro, et id maritus deprehendere nequiverit, sed lateat adulterium, et testibus argui non poterit, quia non est inventa in stupro, si spiritus zelypiae concitaverit uirum contra uxorem suam, qua vel polluta est, vel falsa suspitione appetitus, adducet eam ad sacerdotem, et offeret oblationem pro illa decimam partem sari farinae hordeacea: non fundet super eam oleum, nec imponet ibus: quia sacrificium zelypiae est, et oblatio inuestigans adulterium. Offeret igitur eam sacerdos, et statuet coram Domino, assumetq. aquam sanctam in vase fictili, et pauculum terra de pavimento tabernaculi mittet in eam. Cumq. steterit mulier in conspectu Domini, desuperiet caput eius, et ponet super manus illius sacrificium recodationis, et oblationem zelypiae. Ipse autem tenebit aquas amarissimas, in quibus cum execratione maledicta confectus, adurabitq. eam, et dices: si non dormiuit vir alius tecum, et si non polluta es deserto mariti thoro, non nocent tibi aquae istae amarissimae, in quas maledicta confectus. Si autem declinasti à viro tuo, atq. polluta es, et concubasti cum altero viro, his maledictionibus subiacebis: det te Dominus in maledictionem, et exemplum cuncterum in populo suo: putrescere faciat tuum femur, et tumem uerus tuus dirumpatur: ingrediantur aquae maledictae in ventrem tuum, et uero tumescere te putrescat femur tuum. Et respondebit mulier, amen, amen. Scribitq. sacerdos ista maledicta in libello, et dabit ei bilere: quas cum exhauserit, tollet sacerdos de manu eius sacrificium zelypiae, et elevabit illud coram Domino, imponetq. illud super altare: ut duntaxat, ut prius pugillam sacrificii tollat de eo quod offertur, et incendat super altare, et sic potum det mulieri aquas amarissimas. Quis eum hiberit, si polluta est, et contempno viro adulterii rea, pertransibunt eam aquae maledictioeni, et inflato ventre computrescet femur, eritq. mulier in maledictionem, et in exemplum omni populo. Maritus uero absque culpa erit, et illa recipiet iniquitatem suam. Quod si polluta non fuerit, innocens erit, et faciet liberos.

4 pars. Sed qualiter huiusmodi purgatio videtur esse inhibita, cum in praemissa auctoritate Stephani Papa dicitur [Spontanea confessione, &c.]

¶ Capiti huiusmodi vulgati erat præpositum nomen Pales: sed in omnibus, quae collata sunt, manuscriptis habetur sine ulla nomine pales, et quidem conjunctum cum præcedenti capite. Ac certe verficules, sed qualibet videtur indicare locum hunc Numerorum ab ipso Gratiano recitatum fuisse.

1 ¶ Maritus verò] Hoc a se ad uers. quod si. sicut hinc transposita ex extremo eundem quanta capiti Numerorum.

C. XXII. ¶ In uero testante, monachia non recipitur.

Item ex decreto Nicolai Papae.

Monachiam d. verò in lege non assumimus, quam præceptam fuisse non reperimus: quia licet quosdam iniuste legimus, sicut sanctum David & Goliath sacra prodit historia e. nusquam tamen, ut pro lege recitatur, alicubi divina sanxit auctoritas: cum hoc, & huiusmodi sectantes, Deum solimmodo tentare videntur.

¶ Epistola scripta Carolo Regi patrio Lothario, (ex qua capit hoc est acceptum) extra Roma in codice saepe citato monasterii Dominianorum. In qua uox alia refertur, Lotharium, cum seruire uellet an Theoperga sive Thierberga (ut vocat Rhegino) ipsius uxor adulterium patrasset, uoluisse duos homines monachiam committere: ita ut si ille, qui parat Theoperga tu-

a 33. 7. c. 1. & 2. b ab Nimeris. c. Num. 5. d. Bure. 19. 6. 1. v. o. p. a. c. 17. q. 1. Reg. 100

retur, caderet, ipsa plane adulterii convicta conferetur. Hoc de reprehendit Nicolaus, docens hanc non esse legitimam rationem probandi crimina (quamvis in Longobardico constitutionibus in Capitularibus habeatur) sed potius nihil aliud esse, quam uenturam tentare. Addit uero denegatum fuisse à Lothario Theoperga ipsam purgationem, his uerbis, sed de adulterio illa coram me non est nostra praesentia purgare se uoluit, sed ipse non annuit. Tunc hanc historiam describit Rhegino lib. 2. Chronicon. In his uero ostenditur ueritatem huius capituli apud Gratianum non esse generalem, quippe cum Nicolaus hoc tantum uel de omni non esse uendum monachia ad purgationem.

5 pars. Contra in concilio Wormaciensi, c. 11. C. XXIII. ¶ Si furta in monasterio sunt, iudicium monachi se expurgent.

¶ Apud contingit, ut in monasterio furta perpetrata, & qui haec committant ignorentur. Idcirco laetitimus, ut quando ipsi fratres de talibus se expurgare debuerint, Missa ab abbate celebretur, uel ab aliquo cui ipse abbas praerecepit praesentibus fratribus, & sic completa: Missa omnes communicent in hac uerba: Corpus Domini sit mihi ad probationem hodie.

1 ¶ Sic expleta] In hoc capite addita sunt uerba, quae ex concilio, quae à collectoribus uidebantur emissa. Sed hoc factum uisum est, uarietatem indicare. Nam in concilio non legitur, & sic in ultima Missa celebratione, pro expurgatione sua corpus & sanguinem Domini nostri Iesu Christi percipiant, quatenus ita inde innocentes se esse ostendant.

C. XXIV. ¶ Quicumque de adulterio accusatus, probabiliter iudicio se expurgat.

Item in Saletugadiensi concilio, c. 7. Interrogatus est, si duo de adulterio inculpatus erint, & unus profiteatur, & alter negat, quid inde respondendum sit? Decretum est à sancto concilio, ut ille, qui negauerat, probabiliter iudicio expurget, & qui professus erit, dignam poenitentiam agat.

C. XXV. ¶ Cum plures de adulterio accusant, & unus ceteros purgare uoluerit, omnes rei habentur: si ipse in iudicio ceciderit.

Item in eodem, c. 14.

Statuit de quoque sancta synodus, ut si duo de adulterio accusati fuerint, & ambo negauerint, & coram se concedi, ut alter illorum utrosque diuino purget, postea si unus in hoc ceciderit, & ambo rei habeantur.

C. XXVI. ¶ Pro singulis Missa celebratur, qui aliquo crimine accusantur.

Item in concilio Wormaciensi, c. 10.

¶ Si Episcopo, aut Presbytero causa criminata, uel est homicidium, adulterium, furto, & maledictio imputatum fuerit, pro singulis Missam celebrare non debet, & communicare, & de singulis sibi imputatis innocentem se ostendere. Quod si non fecerit, quinque mensibus ecclesiae extraneus habeatur.

¶ Celebrare] In concilio, & apud Barchardum, & hinc sequitur, & secretam publice dicere.

¶ Illud uero, quod Sixtus & Leo in fine sua purgationis addiderunt, ex eorum exemplo intelligendum est: exemplum enim sui in Barchardum in litteris ceteris praescribere legem purgationis.

QUAESTIO IV.

¶ Quod uero quarto loco quaeritur, ad quod testimonium Episcopus sit condemnandus, maiorem auctoritatem probatur. Sicut enim Episcopus

a Barch. l. 1. cap. 64. b ab addeano. c Barchard. in opera, l. 1. p. 15. cap. 173. d Barch. l. 1. p. 15. cap. 173. e ad decidit. f Barch. lib. 2. c. 97. l. 1. p. 172. reddere.

gelo Joanni a legitur, aut Christus ad Iudeos [In lege b vestra scriptum est, quantum duorum hominum testimonium verum est.] Hinc consequenter contra eos argumentatur, dicens, [Si duorum hominum testimonium verum est, quare testimonium meum & patris non accipitis?] Item Paulus in epistola ad Corinthios c. [In ore duorum vel trium statim ante verum.] Item in epistola ad Hebræos d. [Qui pravaricati legem Moysi duobus vel tribus testibus convictus, sine misericordia lapidabitur. c.]

C. I. Quot testibus quisque clericorum convincti debeant.

Item ex concilio Bracarensi 2. c. 8.

Placuit, f ut si quis aliquem clericorum in accusatione & fornicationis impetit, secundum præceptum Pauli Apostoli duo vel tria testimonia requirantur ab illo. Quod si non potuerit datis testimoniis approbare quod dixit, excommunicationem acculati acculator accipiat.

2 pars. Ex præmissis itaque colligitur, quod duorum, vel trium testimonio Episcopus convinctus, & damnari potest. Porro Sylvester Papa in h generali synodo residens contra dixit.

C. II. Quot testibus Episcopus, vel Presbyter, vel reliqui clerici sine convincti.

Præsul non damnabitur nisi eum 1. lxxij. testibus: nec præsul i summus a quoquam judicabitur, quoniam scriptum est k [Non est discipulus super magistrum.] Presbyter autem Cardinalis, l nisi cum xlv m testibus non damnabitur: Diaconus vero Cardinalis urbis Romæ, nisi cum xxvij. testibus n non condemnabitur. Subdiaconus, acolythus, exorcista, lector, ostiarius, non nisi septem testibus condemnabitur. Testes autem, & accusatores sine aliqua sint infamia.

1 ¶ Nec præsul summus] Ex concilio Romano sub Sylvestro, & ceteris loci indicatis (excepto Pannonia) addita sunt hæc usq; ad ver. Presbyter. Ac mirandum est de auctore glossæ, qui præsul Pontificem Maximum minore numero testium posse condemnari, quam Diaconum Cardinalem, atq; ostiarium: cum tamen ipse Pontifex a generali saltim præsulis nomine minime esset excusandus.

C. III. Episcopi non nisi lxxij. testibus condemnandi sunt.

Item Leo quartus in epistola Episcopi Britannia.

Nvllam o damnationem Episcoporum unquam esse censemus, nisi aut ante legitimum numerum Episcoporum (qui fit per duodecim Episcopos) aut certe probata sententia per lxxij. testes idoneos, qui tales sint, qui & accusare possint. ¶ Et prius ad sacra Christi quatuor Evangelia sacramenta præsent, quod nihil fallum depromant: sicut i nobis beatus Sylvester tradidit, & Romana sancta videtur tenere ecclesia. ¶ Et si inter eos, quos damnandos esse dixerint homines, fuerit Episcopus, qui suam causam in presentia Romana sedis Episcopi petierit audiri, nullus super illum definitivam præsumat dare sententiam: sed omnino eum audiri decernimus.

1 ¶ Sicut nobis] Hinc usq; ad dictionem, ecclesia, non legitur in epistola Leonis manuscripta, habentur tamen apud Ironem.

Sed hæc vel specialis privilegio de clericis Romana ecclesia intelligitur, vel propter improbitatem quorundam, qui eum non sine spectata vita, & scientia, in accusationem ministrorum Dei repente proficiunt. Quorum vero vita adeo laudabilis est,

a Joan. 8. b Deut. 17. c 2. Cor. 13. d Heb. 10. e al. lapidabitur. f Burch. l. 2. cap. 202. lvo par. 6. cap. 276. Pann. l. 4. c. 97. g al. macula fornicationis. h in epistolo concilio Romani, c. 3. i al. in. k Matth. 10. & Luc. 6. l abest ab orig. m al. lxxv. n al. xxxvij. testibus. o In cap. Hadriani, c. 72. In conc. Mogont. 2. c. 12. C. li. cap. 139. Pann. l. 4. c. 97. Poly. l. 3. tit. 1. Deinde dicit p. 3. lvo p. 3. 4. 116. Zepherinus epist. 1.

ut omnibus imitanda appareat, de quorum assertione nulla dubitatio nasci poterit, eorum testimonio duorum, vel trium testium quilibet iure convinci & damnari poterit.

QVÆSTIO VI.

1 Equitur sexta quæstio, qua queritur, quo remedio causa vitiosa sublevetur: & si remedium illud sit dandum, et qui causa dilatori vocem appellationis exhibuerit. Causa vero vitiosa remedio appellationis sublevari poterit.

C. I. Causa vitiosa remedio appellationis sublevari.

Unde Fabianus Papa ad Hilarium Episcopum, epist. 3. c. 3.

Iteat * appellatori vitiosam causam remedio appellationis sublevari.

C. II. De eodem. PALEA.

[Idem paulo ante.]

Appellationem a non debet afflictio ulia aut carceris, aut detentionis injuriare custodia.

C. III. De eodem.

Item Anacletus Papa epist. 1. in fine.

Omnia b oppressus liberè sacerdotum (si voluerit) appellat iudicium, & a nullo prohibeatur: sed ab his fulciatur & liberetur. Si autem difficiles causæ, aut majora negotia orta fuerint, ad majorem sedem referantur. Et si illic facile discerni e non poterint, aut iuste terminari, ubi fuerit summorum congregata congregatio 2, (quæ per singulos annos bis fieri solet, & debet,) iuste, & Deo placite coram Patriarcha, aut Primate ecclesiastica negotia 2, & coram patritio secularia iudicentur negotia in commune. d

1 ¶ Congregatio] In vulgatis sequebatur, sub metropolitanano: qua sublata sunt, quia in nullo manuscripto, neque in originali habentur, & in sequentibus verbis exponitur, coram quibus sit habendum concilium.

2 ¶ Ecclesiastica negotia] In epistola legitur, Primate ecclesiastico, & coram patritio secularia, &c.

C. IV. Quisquis pulsatus fuerit, Apostolicam sedem appellet.

Item Sixtus Papa epist. 2. omnibus rectoribus ecclesiæ scribit, dicens.

SI e quis vestrum pulsatus fuerit in aliqua adversitate, licenter hanc sanctam, & Apostolicam sedem appellet, & ad eam, quasi ad caput, suffugium habeat, ne ipse innocens damnetur, aut ecclesia sua detrimentum patiatur.

C. V. In gravioribus causis pulsati Apostolicam sedem appellent.

Item Grato i epistola prima.

Omnes f Episcopi, qui in quibusdam gravioribus pulsantur, vel erimantur causis, quoties necesse fuerit, liberè Apostolicam appellent sedem, atque ad eam, quasi ad matrem confugiant.

1 ¶ Grato] Sic est restitutum ex plerisque vetustis (nam in vulgatis erat, Item Gregorius) quantum in totis conciliis hac epistola tribuitur Sixto secundo: illa vero, ex qua caput antecedens, Sixto primo.

C. VI. Ab omnibus appelletur ad Romanam ecclesiam.

Item Marcellus Papa, epist. 1. ad Episcopos Antiochena provincia.

AD g Romanam ecclesiam omnes Episcopi, qui voluerint, vel quibus necesse fuerit, quasi ad caput

* Est in decretis Sixti tertii, c. 3. Cod. Theo. l. 6. tit. de appel. in inter. l. 15. a Anst. l. 2. c. 11. & l. 3. c. 88. Lib. 7. cap. 6. 333. Burch. l. 1. c. 148. Pann. l. 4. c. 221. b Sixtus ibid. Poly. l. 1. tit. 7. Anst. l. 2. c. 11. c al. decerni. d al. communi. e lvo p. 3. cap. 3. Anst. l. 2. c. 8. f Iulius Papa epist. 2. ad orientales, c. 2. Burch. l. 1. c. 144. lvo p. 5. c. 237. Pann. l. 4. c. 124. Anst. l. 2. c. 12. g Poly. l. 1. tit. 7. Anst. l. 2. c. 7. Pann. l. 4. c. 125. Iulius ibid. c. 4. In c. Hadriano c. 6.

